

Arbeidsrisico's en zwangerschap

Zwangerschap en werkstress

Teus Brand

Coronel Instituut, Academisch Medisch Centrum Amsterdam

Disclosure belangen spreker

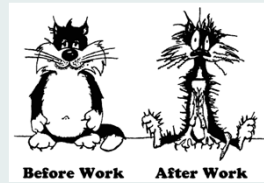
Teus Brand

(potentiële) belangenverstrengeling	Geen / Zie hieronder
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Geen
<ul style="list-style-type: none">• Sponsoring of onderzoeksgeld• Honorarium of andere (financiële) vergoeding• Aandeelhouder• Andere relatie, namelijk ...	<ul style="list-style-type: none">• Literatuuronderzoek verricht op verzoek van het RIVM met subsidie van SZW.• Verder geen.

Wat is werkstress?

Het lijkt natuurlijk veel op andere vormen van stress, maar komt vooral voort uit het werk met de volgende kenmerken:

1. Hoge taakeisen
2. Weinig regelmogelijkheden
3. Gebrek aan sociale steun

Vaak beschreven in overeenstemming met het zogenoemde Karasek model

Bestaande adviezen

- Deze zijn terug te vinden in de NVAB-RL "Zwangerschap, postpartumperiode en werk" uit 2007
- Omdat we de literatuur bijhouden met behulp van een zoekstrategie in PubMed hadden we aanwijzingen dat er inmiddels meer literatuur voorhanden was.
- En dat dit wellicht meer duidelijkheid zou geven over de invloed van werkstress op de uitkomsten van de zwangerschap.

Het doel van dit literatuuronderzoek

Het wetenschappelijk bewijs rond werkstress en zwangerschap was tot heden niet eenduidig

Daarom werden hier twee onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Is er voldoende wetenschappelijk bewijs voor een verband tussen werkstress en een verhoogd risico op zwangerschapscomplicaties?
2. Is het wetenschappelijk bewijs in de literatuur nu wel eenduidig en van voldoende sterkte om de preventieve adviezen te verwoorden in de bestaande RIVM-toolkit "Kinderwens, zwangerschap en werk"

Zoekstrategie

((("Pregnancy Complications"[Mesh] OR (pregnancy[tiab] AND complication*[tiab]) OR preterm[tiab] OR birth weight[tiab] OR prenatal[tiab] OR "Infant, Low Birth Weight"[Mesh] OR premature birth[tiab] OR "Abortion, Spontaneous"[Mesh] OR "birth weight"[Mesh] OR "Maternal Exposure"[Mesh] OR pregnancy outcome[tiab] OR abortion*[tiab]) OR pregnancy hypertension OR preeclampsia

AND

(distress[tiab] OR burnout[tiab] OR psychosocial[tiab] OR strain[tiab] OR psychology[tiab] OR "Mental Health"[Mesh] OR mental health[tiab] OR stress[tiab] OR "Stress, Psychological"[Mesh])) OR maternal stress[tiab])

AND

("Occupational Exposure"[MeSH] OR "Occupations"[MeSH] OR occupation*[tiab] OR "Employment"[MeSH] OR "Workload"[MeSH] OR "Work"[MeSH] OR work[tiab] OR working[tiab] OR "Workplace"[MeSH] OR workplace[tiab] OR job[tiab] OR "Women, Working"[Mesh])

Inclusie criteria

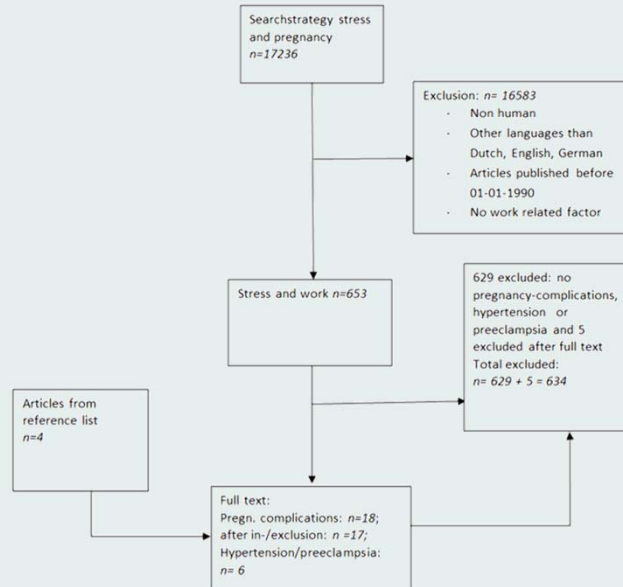
1. Studies gerelateerd aan zwangere vrouwen
2. Geen dierstudies
3. Artikelen gepubliceerd in het Engels, Duits of Nederlands tussen 01-01-1990 en 26-04-2012
4. Onderzoek moet over werkstress gaan
5. De blootstelling in het werk moet gedetailleerd zijn beschreven
6. Zwangerschapsuitkomstmaten: vroeggeboorte, laag geboortegewicht, miskramen, zwangerschapshypertensie of preeclampsie
7. Soorten studies: prospectieve studies, case control studies en cross sectionele studies

Beoordeling van de kwaliteit van de studies

- Volgens methode beschreven door Nieuwenhuijsen et al. (2000) in een aangepaste vorm
- 3 parameters werden gescoord:
 1. Soort studie: meeste punten voor prospectieve studie
 2. Beschrijving van de blootstelling: meeste punten voor een duidelijke beschrijving volgens het Karasek model
 3. Correctie voor versturende zaken (confounding): meeste punten voor een duidelijke beschrijving van de methode om te corrigeren voor versturende zaken

Flowchart

Netherlands Center for
Occupational Diseases

Geboortegewicht

Netherlands Center for
Occupational Diseases

- Er werden 10 studies gebruikt, waarvan 6 een hoge kwaliteitsscore hadden, 5 waren prospectieve studies en 1 case control studie
- In 4 onderzoeken werd een reductie van het geboortegewicht gevonden (Brandt, 1992; Oths, 2001; Vrijkotte, 2009; Lee, 2011) in 2 onderzoeken werd geen reductie gevonden (Henriksen, 1994; Wergeland, 1998)
- Het wetenschappelijk bewijs was niet geheel eenduidig, maar in de meer recente onderzoeken werd een statistisch significante reductie van het geboortegewicht gevonden van ongeveer 150 gram after na blootstelling aan werkstress
- Wetenschappelijk bewijs wordt geclassificeerd als "sterkt"

Zwangerschapshypertensie en preeclampsie

- Er werden 6 studies gebruikt, waarvan 4 een hoge kwaliteitsscore hadden
- In die 4 steeds een hoger risico op het voorkomen van zwangerschapshypertensie en preeclampsie (Landbergis, 1996; Wergeland, 1998; Haelterman, 2007; Silva, 2008)
- In de 2 onderzoeken met een wat lagere kwaliteit werd echter ook hetzelfde effect gevonden (Klonoff, 1995; Marcoux, 1999)
- Kortom het wetenschappelijk bewijs was eenduidige en wordt daarom als sterk geassocieerd.

Discussie van de uitkomsten

- Effecten werkstress op zwangerschapshypertensie en preeclampsie komen overeen met die van eerder onderzoek dat is gebruikt voor de eerder genoemde richtlijn (Mozurkewich, 2000)
- Toch nog wel een kritisch puntje: Uit eerder onderzoek van Croteau (2006) bleek dat het aanpassen van het werk voor de 24^e week van de zwangerschap de schadelijke effecten min of meer ophief. Dat is hier niet bekend

Conclusies (I)

1. Er is voldoende bewijs voor een verband tussen werkstress tijdens de zwangerschap en een hoger risico op zwangerschapscomplicaties
2. Waarbij er stress bewijs is het effect van werkstress op zwangerschapshypertensie en preeclampsie en iets minder sterk voor het effect op het geboortegewicht

Conclusies (II)

3. In dit onderzoek geen duidelijk bewijs voor een relatie tussen werkstress en vroeggeboorte of miskramen
4. Vandaar het advies om dit op te nemen in de toolkit "Kinderwens, zwangerschap en werk"
5. http://toolkits.loketgezondleven.nl/toolkits/?page_id=1576#link_6269

The screenshot shows a PDF document titled "Stress door het werk ...bij zwangerschap" (Stress at work ...during pregnancy) displayed in Adobe Reader. The document is in Dutch and discusses work stress during pregnancy. The main title is in orange. The content is organized into sections: "Werkstress" (Work stress), "Wat kan je zelf doen?" (What can you do for yourself?), and "Wat is werkstress?" (What is work stress?). The text provides advice on recognizing stress, seeking support from employers and healthcare providers, and strategies to manage stress during pregnancy.

Stress door het werk ...bij zwangerschap

Werkstress

Heb je veel werk en komt het niet af, waardoor je gespannen raakt? En heb je weinig mogelijkheden om je werk zelf in te delen? Dan is er misschien sprake van werkstress. Heb je daarbij een kinderwens of ben je zwanger? Weer dan dat werkstress schadelijk kan zijn voor jou en je baby.

Een drukke baan hoeft geen probleem te zijn bij kinderwens of zwangerschap. Maar als je denkt dat je last hebt van werkstress, kan je dat het beste met de bedrijfsarts bespreken.

Je kan ook naar een kinderwensspreekuur bij een verloskundige in de buurt gaan. Of met je huisarts overleggen. Het beste vóórdat je zwanger wordt. Dan kan je werk, als dat nodig is, worden aangepast.

Wat is werkstress?

Werkstress is dus stress die veroorzaakt wordt door het werk. Het is een beleving die ontstaat als de volgende drie dingen tegelijk spelen:

Wat kan je zelf doen?

Ben je zwanger? En raak je gestrest door het werk? Zoek dan naar mogelijkheden om deze stress te verminderen.

Het beste is om dat zo vroeg mogelijk te doen, liefst al vóórdat je zwanger wordt. Maar dat heeft ook nog zin als je al een tijdje zwanger bent. De bedrijfsarts kan helpen mogelijkheden te vinden in jouw werksituatie. Hoe eerder je naar de bedrijfsarts gaat, hoe eerder je werk aangepast kan worden, als dat nodig is. Heb je geen bedrijfsarts? Ga dan naar de huisarts, verloskundige of gynaecoloog, of zo mogelijk naar het kinderwensspreekuur, en bespreek het advies met de werkgever.

Wat je nog meer kunt doen?

Je kunt er zelf op letten dat je zo min mogelijk werkstress hebt. Je kunt bijvoorbeeld de volgende dingen doen:

- Ga na of je werkzaamheden de laatste tijd zijn toegenomen.
- Ga na welke mogelijkheden je hebt om werk zelf in te delen.
- Ga na of je steun kunt krijgen van je leidinggevende als dat nodig is.
- Probeer jezelf in balans te krijgen en te houden. Werk op zich is

Nederlands Centrum
voor Beroepsziekten

t.brand@amc.uva.nl